

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ У ВИЩІЙ ОСВІТІ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

В Україні, як і в інших країнах Європи, зростає значення інновацій, незважаючи на їх різне розуміння й тлумачення.

Розуміння інноваційного продукту країнами-членами ЄС доволі широке і використовується для позначення процесів введення у вживання якого-небудь або нового чи значно поліпшеного продукту (товару чи послуги) або процесу, методу, що використовується в різних сферах суспільного життя [1, с. 97].

Положення Сьомої Рамкової програми ЄС на 2007 – 2013 роки, що ґрунтується на підставі аналізу стану розвитку економіки Євросоюзу, визначають основні напрямки розвитку інновацій серед яких основним є побудоване на знаннях суспільство, з урахуванням таких невід’ємних складників як кооперація, ідеї, люди, потенціал.

Відповідно до положень ст 4 Закону України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні» стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності на 2011-2021 роки є наступне: 1) освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії; 2) освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки; 3) освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з’єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій; 4) технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу; 5) впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики; 6) широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного

середовища; 7) розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки [2].

Вказані напрямки відповідають вимогам часу і є вкрай важливими й необхідними для держави, проте всі вони носять вторинний характер по відношенню до освітніх інновацій, про що, нажаль у вказаному законі не йдеться.

Національна інноваційна система визначається як сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу [3].

Однією із складових національної інноваційної системи є система освіти, що складається з вищих навчальних закладів, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів правління освітою, а також навчальних закладів, які проводять підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів.

Система освіти, що забезпечує інтелектуальний розвиток держави, закладає основи для інших підсистем національної інноваційної структури, таких як система державного регулювання, генерації знань, виробництва, інноваційної інфраструктури. Посилення кадрового потенціалу системи освіти є запорукою успішного розвитку усієї інноваційної системи України. Особливо це вбачається у системі вищої освіти, яка спрямована на формування спеціалістів, від рівня знань й практичних навичок яких, залежить побудова дійсно конкурентоздатної національної інноваційної системи, в основі якої знаходиться людина з її ідеями, знаннями, потенціалом.

Серед актуальних проблем у галузі вищої освіти, на які неодноразово зверталась увага, таких як недостатня відповідність освітніх послуг вимогам суспільства; обмеженість доступу до якісної освіти окремих категорій населення; зниження суспільної моралі, духовності, культури поведінки частини учнівської та студентської молоді; невідпрацьованість ефективної системи працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, їх

професійного супроводження; низький рівень фінансово-економічного, матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення навчальних закладів, тощо, слід окремо виділити питання мотивацій в системі вищої освіти, що безпосередньо впливає на формування особистості – основи інноваційної системи України.

У Концепції розвитку національної інноваційної системи 2009 року наголошується на оновлення цілей і змісту освіти на основі компетентнісного підходу та особистісної орієнтації, урахування світового досвіду та принципів сталого розвитку. Ключовим завданням освіти у XXI столітті є розвиток мислення, орієнтованого на майбутнє.

Мислення, як процес повинен відбуватися не тільки на етапі навчання, а й бути основним орієнтиром при визначенні цілей й мотивів, якими керується студент обираючи ту чи іншу професію. Таким чином мислення повинно бути свідомим, й надавати особі реальне уявлення про зміст своїх дій на будь-якій стадії освітнього процесу.

Свідомість з філософської точки зору – це відчуття кожною людиною свого існування і своїх дій [4, с. 412]. Зовнішньою формою свідомості є мова, практичні дії, і як наслідок забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними здібностями, потребами.

Сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а і здатності самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян. Саме свідомість закладає основу успішного формування особистості.

Тому усвідомлення мотивів своїх дій, можливість відповісти на «дитяче питання»: «Ким я хочу бути», та інші вже «дорослі» й виважені питання: «Навіщо мені вища освіта?», «Яка професія мені потрібна?» «Чого я прагну після закінчення вищого навчального закладу?», «Що означає для мене успіх?», тощо, надасть можливість модернізації структури, змісту та організації вищої освіти на засадах компетентнісного підходу, і як наслідок, закладання міцної основи національної інноваційної системи.

Література:

1. Д.І. Адамюк Сучасні підходи Європейського союзу до стимулювання інноваційних процесів С.96-103 // Актуальні питання інноваційного розвитку науково практичний журнал № 1 (2011)
2. Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні: Закон України // Відомості Верховної Ради України від 18.05.2012, / № 19-20 / стор. 799.
3. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи: Розпорядження Кабінету Міністрів України / Офіційний вісник України від 03.07.2009 2009 р., № 47, стор. 533.
4. Дидье Ж. Философский словарь /Ж. Дидье. – М.: Междунар.отношения, 2000. – 565с.

Єпіфанова Юлія Сергіївна – к.ю.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна